

Studiekompetanse og studentkompetanse

Del 1

Av Trine Mathiesen Gilje

Mange elever opplever overgangen fra videregående skole til høyere utdanning, det å gå fra å være elev til å bli student, som vanskelig fordi de ikke er forberedt på forventningene høyskoler og universitet har til ferske studenters fagspesifikke kunnskaper, arbeidsmåter og personlige ferdigheter (Lødding & Aamodt, 2015). Høgskoler og universiteter rapporterer også om at en del nyankomne studenter er uforberedte på det som venter dem på høyere utdanningsnivåer. Studieforbereidhet kan forklares som at eleven har (Lødding & Aamodt, 2015):

- innarbeidet fagspesifikke kunnskaper
- interesse og motivasjon for å lære
- evner til å orientere seg og få klarhet i hva som kreves i studiene
- evner til selvstendig arbeid og til kritisk tenkning
- kapasitet til å lese store mengder tekst
- ferdigheter i skriftlig framstilling.

Mens de ennå er i elevrollen, bør elevene i videregående skole altså få anledning til å utvikle de faglige kunnskaper og arbeidsmåter som de vil trenge som studenter. I tillegg bør videregående skole gi elevene anledning til å utvikle og styrke viktige personlige ferdigheter som de også vil trenge videre i utdanningsløpet sitt, som for eksempel utholdenhet i arbeid med fag og samarbeidsevner. Når de faglige kunnskapene og faglige arbeidsmåtene er på plass, har eleven studiekompetanse, og når de personlige egenskapene er på velutviklede, har eleven studentkompetanse. Når eleven har utviklet solide studie- og studentkompetansene, er eleven godt forberedt til høyere utdanning og kan anses som studieforberedt.

Internasjonale forskningsrapporter fra fagområder som utdanningsforskning, økonomi og psykologi fremhever **studentkompetansen**, som altså består av personlige ferdigheter, som en avgjørende faktor for en god og effektiv overgang mellom så vel høyere utdanning og arbeidsliv som mellom videregående skole og høyere utdanning, samt for å forhindre frafall fra studiene (Almlund et al., 2011; Brunello & Schlotter, 2011; Farrington et al., Heckman & Kautz, 2013; 2014; Kautz et al., 2015). Videregående skole står i en særstilling i elevenes utdannings- og utviklingsløp fordi ferdigheter og evner som hører inn under studentkompetanse er mer formbare hos unge voksne enn hos barn, for eksempel uthold-

enhet og holdninger. Mens evnen til å forstå og lære fagstoff stabiliseres allerede i tiårsalderen, er personlige ferdigheter som evnen til å utholde motgang eller til å samarbeide formbare resten av livet, og denne elastisiteten i utviklingen av personlige ferdigheter øker med alderen (Almlund et al., 2011). For elever i videregående skole som strever med å tilegne seg faglige kunnskaper, kan det derfor være mer fruktbart å fokusere på arbeidsmåter (studiekompetanse) og utvikling av personlige ferdigheter (studentkompetanse) enn å pugge fagstoff (Brunello & Schlotter, 2011; Heckman & Kautz, 2013; 2014; Kautz et al., 2015). Elever som i løpet av videregående skole har lært faglige arbeidsmåter og som i tillegg har utviklet de personlige egenskapene som inngår i student-

kompetanser, er mindre sårbare for motgang og det er mer sannsynlig at de fullfører videregående skole og studier (Heckman & Kautz, 2013; 2014; Kautz et al., 2015). Studieforbereidende utdanningsprogrammer spiller dermed en sentral rolle i arbeidet med å ruste eleven for videre studieløp og arbeidsliv. For å lykkes med dette, må isolerte prøveresultater tones ned og det seige arbeidet som ligger forut for standpunkt karakterene tones opp. Det er nemlig slik at standpunkt karakteren og avgangseksamen gir langt bedre indikasjoner på grad av studieforbereidhet enn enkeltstående karakterer, og slutt karakterer bør derfor styre elevens læringsarbeid (Almlund et al., 2011; Farrington et al., 2014; Kautz et al., 2015) (fig. 1. 3).

Forhold mellom prøve- og standpunkt karakter

